

JUSTITSMINISTERIET

Dato: 22. februar 2021
Kontor: Operativt kontor
Sagsbeh: Katrine Thorup/Sara
Stensgård
Sagsnr.: 2021-0035-0202
Dok.: 1819416

UDKAST TIL TALE

til brug for besvarelse af samrådsspørgsmål BF-BH
fra Folketingets Sundheds- og Ældreudvalg stillet den 26. januar 2021

Samrådsspørgsmål BF

Ministeren bedes redegøre for, hvor mange ubrugte test Danmark har haft inden for den seneste uge, den seneste måned og siden Covid-19 kom til Danmark. Ministeren bedes herunder redegøre for ministeren forklaring på, hvorfor Danmark har haft denne uudnyttede testkapacitet? Ministeren bedes også forklare, hvordan det kan lade sig gøre, at ca. 70 pct. af kviktestene fra de private leverandører ikke er blevet benyttet, som det fremgår af Politikens artikel 22/1-21: "Vrede borgmestre: "Ministeren har smidt os under bussen""

<https://politiken.dk/indland/art8075916/%C2%BBMinisteren-har-smidt-os-under-bussen% C2%AB>

Samrådsspørgsmål BG

Følgende citat fremgår af Politikens artikel 21/1-21: "Ekspert: Myndighedernes nøl og advarsler mod kviktests har kostet liv": ""Havde myndighederne handlet hurtigt og udbredt lyntests i efteråret, kunne vi med al sandsynlighed have mindsket den store plejehjems dødelighed

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

T +45 7226 8400
F +45 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

og de indlæggelser, der belastede sundhedsvæsnet. Nogle siger, at det ikke er muligt at holde smitten væk fra de ældre, men der er jo ikke gjort et bare halvhjertet forsøg”, siger Christine Stabell Benn, professor i global sundhed ved SDU.” Hvad er ministerens forklaring på, at myndighederne har nølet med kviktest i ældresektoren? <https://politiken.dk/indland/art8072336/Myndighedernes-n%C3%B8l-og-advarsler-modkviktests- har-kostet-liv>

Samrådsspørgsmål BH

Ministeren har forsøgt at tørre ansvaret om den manglende brug af kviktest over på kommunerne, jf. Politikens artikel 22/1-21: ”Vrede borgmestre: ”Ministeren har smidt os under bussen”. Til det har Jacob Bundsgaard, formand for KL, udtalt til Politiken ”Justitsministeren kommer med en slet skjult kritik af kommunerne, som ikke er rimelig. Der er borgmestre, som kunne tænke sig at bruge endnu større ord, end jeg gør her; kommuner, der har efterspurgt lyntests og fået at vide, at det var der ikke kapacitet til” (Artikel i Politiken 21/1-21: ”Eksperter: Myndighedernes nøl og advarsler mod kviktests har kostet liv”). Kan ministeren bekræfte, at der har været kommuner, som der har fået af vide, at der ikke har været ledig kapacitet? Og kan ministeren redegøre for, om det er fortsat er ministerens synspunkt, at det er kommunerne, og ikke regeringen, som er skyld i den manglende udnyttelse af testkapaciteten? <https://politiken.dk/indland/art8075916/%C2%BBMinisteren-har-smidt-os-under-bussen% C2%AB> <https://politiken.dk/indland/art8072336/Myndighedernes-n%C3%B8l-og-advarsler-modkviktests- har-kostet-liv>

Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Per Larsen (KF)

Samrådsspørgsmål BF og BG besvares af sundhedsministeren. Justitsministeren besvarer samrådsspørgsmål BH.

[Indledning]

Tak for ordet.

Jeg vil [også] sige tak for samrådsspørgsmålet.

Jeg vil gerne starte med at understrege vigtigheden af vores testindsats, som er et helt centralt redskab for at hindre smittespredning og beskytte sårbare befolkningsgrupper. Derfor har regeringen siden pandemiens begyndelse haft fokus på løbende at udbygge den danske testkapacitet.

Af samme grund blev den offentlige testkapacitet før jul suppleret med hurtigtest i form af en meget væsentlig opskalering med 100.000 daglige hurtigtest, som vi lige nu er ved yderligere at opskalere meget kraftigt.

Det er for mig at se essentielt, at der – ud over den store PCR-kapacitet vi har – også er flere, der bliver hurtigtestet. Jeg mener også, at vi skal fortsætte med at få hurtigtest bredt ud i de rigtige sammenhænge, så vi kan slå flere smittekæder ned. Hurtigtest kan rigtig meget, fx som screeningsværktøj. En af betingelserne for forsigtigt at kunne påbegynde en åbning af samfundet igen vil være, at danskerne vænner sig til at lade sig teste hyppigt – også med hurtigtest.

Samtidig må vi også sige, at der, særligt i forhold til at sikre et stort mobilt hurtigtest-set-up, mildt sagt har været begyndervanskeligheder, som vi er blevet klogere på. Vi skal derfor have flere teststeder, og vi skal have det mobile til at fungere på en anden måde.

[Bro til sundhedsministerens tale]

[Som sundhedsministeren også har redegjort for, så anvendes kapaciteten på hurtigtest langt fra fuldt ud. Det er ærgerligt. For jo mere vi tester, jo bedre styr har vi på epidemien. Så der er kontinuerligt et behov for, at alle involverede myndigheder, kommuner, regioner og private leverandører har fokus på at udnytte testkapaciteten bedst muligt. Og det gør vi bedst ved at gøre test så let tilgængeligt for danskerne som muligt. Det er helt overordnet min oplevelse, at alle involverede parter gør alt, hvad de kan for at sikre dette i den helt ekstraordinære situation, vi står i.

Med de ord vil jeg nu vende mig mod selve spørgsmålene.]

[Om kommunerne har fået at vide, at der ikke var ledig kapacitet og skylden for manglende udnyttelse af kapaciteten]

Vi oplevede op til jul en meget stor efterspørgsel på test. Derfor indgik regionerne i december en aftale om 100.000 daglige hurtigtest fra private leverandører. Hurtigtestindsatsen var i alt overvejende grad baseret på en lang række faste hurtigteststationer rundt om i landet. Dette supplerede vores allerede veludbyggede offentlige PCR-testkapacitet.

I dagene op til jul blev den hurtigtestkapacitet i høj grad udnyttet, fx inde i Parken og mange andre steder i landet, og mange danskere blev hurtigtestet. Efter jul og nytår faldt efterspørgslen på test, og dermed også danskernes brug af de faste hurtigteststationer, markant. Parken var ikke længere så let at fylde op. Samtidig begyndte nye virusvarianter at spredes i samfundet.

I lyset af, at efterspørgslen efter jul ændrede sig blev der på tværs af myndigheder og leverandører allerede i starten af januar set på, om mere af hurtigtestkapaciteten fra de private leverandører kunne blive mere mobil, så den kunne anvendes mere opsøgende. Med den viden, vi havde på det tidspunkt, virkede de mobile enheder som den rigtige løsning i forhold til at få testet mere.

Hurtigtestleverandørerne meldte i begyndelsen af det nye år både i pressen og til møder, hvor bl.a. Kommunernes

Landsforening også deltog, at de havde masser af uudnyttet kapacitet både i deres faste teststationer og de mobile enheder – ja faktisk, at de kunne gøre endnu mere af hurtigtestkapaciteten mobil, hvis der var behov for det. Et af flere nedslagspunkter er fx en artikel fra Politiken af 4. januar, hvor Falck, som var én af flere leverandører på daværende tidspunkt, bl.a. udtaler, og jeg citerer:

”Vi kan i vores aftale med regionerne levere 10-20 procent gennem mobile testenheder. I dag bliver den kapacitet ikke udnyttet til fulde”.

Jeg ved også, at Falck i starten af januar gjorde Kommunernes Landsforening opmærksom på, at Falck havde en betydelig mobil hurtigtestkapacitet.

Som tiden gik, kom der flere meldinger i samme retning. Det følte jeg mig på et tidspunkt nødsaget til at reagere på, fordi det helt åbenlyst ikke var holdbart, at der var så meget ledig kapacitet, som ikke blev udnyttet.

Da jeg gik ud den 20. januar og opfordrede kommunerne til at gå i gang med at sikre hurtigtest derude, så var det på den baggrund:

At jeg på den ene side hørte meldingerne om, at leverandørerne ikke havde nok at bestille – heller ikke i forhold til de mobile hurtigtest – og på den anden side at hurtigtestningen ikke var i gang ude på de institutioner, hvor testene kunne gøre en reel forskel. Og oveni dette hørte jeg bl.a. fra BUPL, at pædagogerne var bekymrede for at blive smittet og gerne ville testes på arbejdet.

Den opfordring til at gå i gang med at bruge de mobile hurtigtest, synes jeg var rigtig at give dengang. Og det synes jeg fortsat i dag.

Er der så en mere nuanceret virkelighed? Ja, selvfølgelig er der det.

Der er ingen tvivl om, at der sideløbende foregik en – i hvert fald retrospektivt – for langvarig dialog mellem bl.a. staten og Kommunernes Landsforening om præcis hvilke grupper, der skulle hurtigtestes, og de konkrete rammer for det.

Dialogen og afstemningen af forventninger mellem alle de involverede parter kunne have været bedre og hurtigere.

Det gælder både for staten, kommunerne, regionerne og leverandørerne. Det tror jeg, alle erkender, og tager ved lære af. Jeg vil tillade mig at minde om, at der også i denne sammenhæng var tale om en helt ny og kæmpe-mæssig opgave, hvor vejen blev asfalteret, mens vi kørte. Alle de forskellige organisatoriske dele af det danske samfund skulle lynhurtigt håndtere en ny og stor logistisk opgave og derfor trække på samme hammel.

Det er også derfor, at det for mig blev klart, at vi hurtigst muligt måtte få alle parter til at tale sammen – stat, regioner, kommuner og de private leverandører. Det var bl.a. derfor, at jeg – sammen med sundhedsministeren og socialministeren – tog initiativ til et fælles møde med kommunerne.

Pressemeddelelsen og mødet med borgmestrene blev af nogen tolket som en kritik af kommunerne.

Jeg synes ikke, at det er en fair udlægning af, hvad der rent faktisk blev sagt.

Lad mig citere fra pressemeddelelsen:

”Vi står i en *utilfredsstillende situation*, hvor de private leverandører på den ene side siger, at der er masser af

ledig mobil testkapacitet, og medarbejdere i vores daginstitutioner og plejehjem på den anden side har et velbegrundet ønske om at blive testet.”

Helt ærligt har jeg svært ved at forstå, at nogen kan være uenig i det synspunkt. For det var da en utilfredsstillende situation!

Jeg sagde derudover:

”Jeg vil derfor gerne komme med *en kraftig opfordring til kommunerne om at gøre brug af den løsning og hurtigst muligt at få de mobile testenheder ud*. Vi kan ikke ramme alle daginstitutioner eller alle plejecentre i Danmark, men der er ledig testkapacitet. Det er gratis – det er bare om at komme i gang.”

Det var sådan, at nogle af ordene faldt i den pressemeddelelse, som Justitsministeriet sendte ud den 20. januar 2021.

Jeg har så noteret mig, at nogle kommuner efter borgmestermødet via pressen og igennem Kommunernes Landsforening oplyste, at de havde fået indtryk af, at der var kapacitetsmangel og i nogle tilfælde havde fået afslag på konkrete anmodninger om mobile enheder.

Hvad de enkelte kommuner præcist har fået at vide og ikke fået at vide, når de har henvendt sig til leverandørerne i de respektive kommuner, Kommunernes Landsforening eller andre, kan jeg af gode grunde ikke redegøre nærmere for.

Det, som derimod har været tydeligt for mig hele vejen i gennem – det gælder på borgmestermødet og de andre møder, som mit ministerium har haft med både statslige myndigheder, kommuner, regioner og leverandører – er, at alle har delt den samme målsætning: At få brugt den nye testkapacitet til at standse coronaens spredning i samfundet.

Samtidig må vi dog også konstatere, at det var en stor og vanskelig opgave at sikre det i praksis – også selvom ønsket var der.

Vi har alle sammen lært noget undervejs, og vi har brugt de erfaringer konstruktivt. En vigtig ting var, at vi i slutningen af januar blev enige med Kommunernes Landsforening og Danske Regioner om en prioritering af den mobile hurtigtestkapacitet, som løbende bliver opdateret,

og en klar fordeling af roller og ansvar. Det har givet os et mere tydeligt *fælles* grundlag at stå på.

Landskabet for test og hvordan disse gøres lettest tilgængelige for danskerne ændrer sig hele tiden. Der er og vil være mange aktører, når det kommer til udrulning af hurtigtestindsatsen. Og vi vil givetvis hele tiden møde nye udfordringer. Udskiftningen af en af de største hurtigtestleverandører og udrulning af en helt ny model for test på skoler er gode eksempler på udviklingen bare inden for de sidste uger.

Hvor står vi så nu? Hvad gør vi fremadrettet?

Vi har netop fra regeringens side – sammen med regionerne og KL – meldt en meget ambitiøs teststrategi ud.

Strategien har et klart mål: At bruge hurtigtests til at understøtte en gradvis genåbning af samfundet.

En af betingelserne for at kunne påbegynde en forsigtig genåbning af samfundet vil nemlig være, at danskerne vænner sig til at lade sig teste mere.

Derfor har vi igangsat en massiv øvelse for at udrulle hurtigtest bredt i samfundet, som grundlæggende følger tre spor:

For det første er vi gået i gang med at etablere et fintmasket net af faste teststeder i hele landet, så det bliver lettere for alle danskere at blive hurtigtestet. Jeg vil nødtigt sætte tal på, men mit bud er, at vi taler om flere hundrede i tillæg til de kendte PCR-steder. De kan ligge alle mulige steder. Det kunne fx være på biblioteker eller ved store indkøbscentre.

For det andet arbejder vi også på en decentral model for test på alle uddannelsesinstitutioner, så elever, studerende, lærere og undervisere kan testes lokalt på den enkelte uddannelsesinstitution. Her bygger vi på erfaringer, vi har gjort os i forbindelse med udrulning af tests for lærere i 0.-4. klasse.

Vi kommer også til at fastholde en mobil hurtigtestkapacitet, men den bliver anderledes målrettet. Bl.a. belært af de erfaringer, vi har gjort os i januar, tror vi ikke længere på, at det kommer til fungere med små mobile enheder, som kører ud på hver enkelt lille institution.

Ryggraden i hurtigtestindsatsen skal i stedet være de faste teststeder tæt på, som kan bruges af alle. Af Pædagoger, fysioterapeuter eller frisører. Og den decentrale kapacitet ude på de enkelte uddannelsesinstitutioner. Logikken i strategien er, at få bragt testmulighederne så tæt på danskernes hverdag som muligt, for at gøre det så nemt som muligt at blive testet.

Den mobile testkapacitet skal målrettes steder og grupper, når der opstår et særligt behov. Det kan f.eks. ske ved at etablere ”pop-up”-teststationer i områder, hvor der er særlig smittespredning og behov for screening af beboerne, som vi har set det i bl.a. Ishøj og Kolding.

Det bliver en kæmpe stor logistisk opgave at få alt dette til at virke. Men jeg er faktisk – på trods af de udfordringer, vi har oplevet, og som jeg har fortalt om i dag – optimistisk i forhold til at få det op at stå. Ikke fra den ene dag til den anden. Men vi arbejder så hurtigt, som vi overhovedet kan.

Den optimisme bygger jeg ikke mindst på, at vi over tid har fået etableret et virkelig godt og konstruktivt samarbejde mellem alle aktørerne på områder. Det gælder de statslige myndigheder, regionerne, kommunerne og de private leverandører.

Det er et samarbejde, som foregår dagligt og med dialog på forskellige niveauer, hvor alle er konstruktive. Så sent som i mandags havde jeg møde med alle borgmestrene.

Og ja, det er er stor og kompleks opgave. Og ja, der er mange involveret. Og ja, vi kommer til at møde flere udfordringer. Men hvis vi arbejder sammen, så skal vi nok kunne løse dem.

Og vi har ikke råd til at lade være. For vi skal have samfundet genåbnet hurtigst muligt. Og det kræver, at vi lykkes.